

İlgili Kanun / Madde
7036 S. İşMK/6

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/5545

Karar No. 2024/9260

Tarihi: 29.05.2024

- İŞ YARGILAMASINDA YETKİLİ MAHKEME
- YETKİ KURALININ KAMU DÜZENİNDEN OLDUĞU RESEN DİKKATE ALINACAĞI
- İŞ YARGILAMASINDA SEÇİMLİK YETKİ HAKKININ İŞÇİYE AİT OLDUĞU
- İŞLEMİN YAPILDIĞI YER KAVRAMINDAN ANLAŞILMASI GEREKEN

ÖZETİ: İş Mahkemesinin yetkisi kamu düzeni ile ilgili olduğundan, davalı tarafça süresinde yetki itirazı yapılmamış olsa bile mahkeme tarafından bu husus kendiliğinden göz önünde bulundurulmalıdır. Bir başka anlatımla hâkim, davanın her aşamasında yetki itirazını dikkate alabileceği gibi kendisi de resen yetkisizlik kararı verebilir.

2. 7036 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesine göre iş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesidir. Anılan düzenlemeye göre hangi mahkemede dava açılacağı hususunda seçimlik hak işçiye aittir.

İş veya toplu iş sözleşmesinin taraflarının, 7036 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesine aykırı yetki sözleşmesi yapmaları anılan maddenin emredici nitelikteki son fıkrası gereğince geçersizdir.

6.Mülga 5521 sayılı Kanun'da yer almayıp 7036 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesi ile yeni getirilen *işlemin yapıldığı yer* şeklindeki yetki kuralından ne anlaşılması gerektiği ve bunun hangi durumlarda uygulanacağı

konusunda *İlgili hukuk* bölümünde yer verilen maddenin gerekçesinde özellikle Sosyal Güvenlik Kurumunun işlemlerinde işlemi yapan birimin (il müdürlüğünün) bulunduğu yerin yetkili kılınması ve bu konudaki ihtilafların sonlandırılmasının amaçlandığı, ayrıca konuyla ilgili Yargıtay kararlarına uygun düzenleme yapıldığı belirtilmiştir.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın taraf vekillerince istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvuruların esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 09.11.2015-26.10.2016 tarihleri arasında davalı Şirkete ait Kongo ülkesindeki Kintele Congres center isimli şantiyesinde ölçme şefi olarak çalıştığını, iş sözleşmesinin davalı işveren tarafından haklı neden olmadan feshedildiğini, fazla çalışma yaptığını, ulusal bayram ve genel tatiller ile hafta tatillerde çalışmasına rağmen karşılığının ödenmediğini ileri sürerek ihbar tazminatı ile fazla çalışma, ulusal bayram ve genel tatil, hafta tatili ücreti alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; müvekkili Şirketin ticaret merkezi Ankara'da olduğundan davaya yetki yönünden itiraz ettiklerini, davacının iş sözleşmesinin iş bitimi nedeniyle sona erdiğini, ihbar tazminatına hak kazanmadığını, davacının alacağının bulunmadığını, ödemelerin bordrolara yansıtılarak düzenli şekilde yapıldığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla; davacının davalı işyerinde 09.11.2015-26.10.2016 arasında çalıştığı, ihbar tazminatına hak kazandığı, fazla çalışma yaptığını, ulusal bayram ve genel tatiller ile hafta tatillerinde çalıştığını ispatladığı ancak karşılığının ödendiği hususu davalı tarafından ispatlanmadığından davacının ödenmeyen alacaklarının bulunduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

B. İstinaf Sebepleri

1. Davacı vekili; takdiren yapılan%30indiriminin fahiş olduğunu, hükme esas alınan raporun hatalı olduğunu, eksik inceleme yapılmasına rağmen dosyanın yeniden birlikişiyeye gönderilmeyerek hüküm kurulduğunu belirterek kararın kaldırılarak davanın kabulüne karar verilmesi istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

2. Davalı vekili; müvekkili Şirketin ticaret merkezinin bulunduğu yerin "27 Aralık Sokak, No:3 Çankaya/Ankara" adresi olduğu gibi davacı tarafın dilekçesinde belirttiği üzere işçinin işini yaptığı işyerinin yurt dışında olduğunu, bu sebeple İstanbul 10. İş Mahkemesi nezdinde açılan davada kesin yetki bulunmakla birlikte bu yetkinin Ankara iş mahkemelerinde olduğunu, alacakların zamanaşımına uğradığını, davacının ücretinin yanlış tespit edildiğini, ihbar tazminatına hükmedilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğunu, davacının fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacaklarına hak kazanmadığını ileri sürerek kararın kaldırılması istemiyle istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla; 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun (7036 sayılı Kanun) 6 ncı maddesine uygun şekilde Mahkemenin yetki alanı içinde bulunan davalı adresinde tebliğin yapıldığı, Mahkemenin yetkili olduğu, davacının kabul edilen aylık ücret miktarının bankayla ve dosya kapsamıyla uyumlu olduğundan tespit edilen ücretin isabetli olduğu, davacının ödenmeyen alacaklarının hüküm altına alınmasının ve alacaklara uygulanan makul indirimin dosya kapsamına uygun olduğu gerekçeleriyle tarafların istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili; istinaf dilekçesinde ileri sürülen gerekçeleri tekrar ederek Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, yetkili mahkemenin hangi iş mahkemesi olduğu, davacının aylık ücretinin miktarı, iş sözleşmesinin feshi ve buna göre ihbar tazminatına hak kazanıp kazanmadığı, yine fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacaklarına hak kazanıp kazanmadığı, hak kazanmışsa bu alacakların hesabı ve işverence ödenip ödenmediği noktalarında toplanmaktadır.

2. İlgili Hukuk

1. 7036 sayılı Kanun'un "Yetki" kenar başlıklı 6 ncı maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) İş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesidir.

...

(5) Bu madde hükümlerine aykırı yetki sözleşmeleri geçersizdir."

2. 7036 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesinin gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Madde ile, iş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme belirlenmektedir. Maddenin birinci fıkrası uyarınca, iş mahkemelerinde açılacak davalarda 6100 sayılı Hukuk Mubakemeleri Kanunundaki yetki hükümlerine uygun olarak davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile iş hukukunun genel prensipleri itibarıyla işin yapıldığı yer mahkemesi yetkili mahkeme olarak belirlenmektedir. Düzenleme ile, ayrıca işlemin yapıldığı yer mahkemesinin de yetkili olduğu kabul edilmektedir. Davacı, dava açarken birinci fıkrada belirtilen bu yerlerden birisini tercih edebilecektir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 88 inci maddesinin on dokuzuncu fıkrasında Sosyal Güvenlik Kurumunun prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulamasından doğacak uyumsuzlukların çözümlenmesinde Kurumun alacaklı biriminin bulunduğu yer iş mahkemesi yetkili kılınmaktadır. Ancak Sosyal Güvenlik Kurumunun il müdürlükleri tarafından yapılan işlemler (örneğin yetim veya ölüm aylığının kesilmesine ilişkin kurum işlemi, prim tabakelük ütüraz komisyonunun kararı, fülü olmadığı gerekçesiyle sigortalı çalışmanın iptali gibi) aleyhine açılacak davalarda kurumun genel merkezinin bulunduğu Ankara mahkemelerinin yanında işlemin yapıldığı şubenin bulunduğu yer mahkemesinin de yetkili olup olmadığı konusunda uygulamada sorun ortaya çıkmaktadır. Yargıtay 10.Hukuk Dairesinin 10/4/2006 tarihli ve E.: 2005/13502, K.: 2006/4757 sayılı Kararında, mülga 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Mubakemeleri Kanununun uygulandığı dönemde bu Kanunun 9 uncu ve 17 nci maddelerine dayanarak işlemin yapıldığı şubenin bulunduğu yer mahkemesini de yetkili görmüştür. 6100 sayılı Kanunun uygulandığı dönemde de Yargıtayca bu görüşün sürdürüldüğü görülmektedir. Ölüm aylığı bağlanması işleminin iptaline ilişkin kurum il müdürlüğü kararı aleyhine başka bir ilde açılan davada Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 19/1/2016 tarihli ve E.: 2015/4846, K.: 2016/173 sayılı Kararıyla işlemi yapan il müdürlüğünün bulunduğu yer mahkemesi yetkili görülmüştür. Ölüm aylığı almakta iken muvazaaı boşanma gerekçesiyle davacının bak sahipliğini sonlandıran kurum il müdürlüğü işleminin iptali talebiyle yine başka bir ilde açılan davada Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin 14/1/2016 tarihli ve E.: 2015/12662, K.: 2016/388 sayılı Kararıyla işlemi yapan il müdürlüğünün bulunduğu yer mahkemesi yetkili görülerek yargı yeri belirlenmiştir. Düzenleme ile, bu konudaki tartışmalar dikkate alınarak işlemin yapıldığı yer mahkemesinin de yetkili olduğu kabul edilmektedir.

..."

3. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "D. Yerleşim yeri" kenar başlıklı 51 inci maddesi şöyledir:

"Tüzel kişinin yerleşim yeri, kuruluş belgesinde başka bir hüküm bulunmadıkça işlerinin yönetildiği yerdir."

4. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile 115 inci maddesi, 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 371 inci maddesi.

5. Mülga 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun (Mülga 5521 sayılı Kanun) 5 inci maddesi.

6. Dairemizin 19.10.2022 tarihli ve 2022/9158 Esas, 2022/12999 Karar sayılı ilâmı.

3. Değerlendirme

1. İş Mahkemesinin yetkisi kamu düzeni ile ilgili olduğundan, davalı tarafça süresinde yetki itirazı yapılmamış olsa bile mahkeme tarafından bu husus kendiliğinden göz önünde bulundurulmalıdır. Bir başka anlatımla hâkim, davanın her aşamasında yetki itirazını dikkate alabileceği gibi kendisi de resen yetkisizlik kararı verebilir.

2. 7036 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesine göre iş mahkemelerinde açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesidir. Anılan düzenlemeye göre hangi mahkemede dava açılacağı hususunda seçimlik hak işçiye aittir.

3. İş veya toplu iş sözleşmesinin taraflarının, 7036 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesine aykırı yetki sözleşmesi yapmaları anılan maddenin emredici nitelikteki son fıkrası gereğince geçersizdir.

4. Somut uyuşmazlıkta; dava dilekçesinde davalının adresi "*Huzur mahallesi, Fazıl Kaftanoğlu Caddesi, No:3, Summa Plaza Saryer/İstanbul*" olarak bildirilmiş, Mahkemece yetki hususunda herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Davalı vekili istinaf başvurusunda davalı Şirketin ticaret merkezinin bulunduğu yerin "*27 Aralık Sokak, No:3, Çankaya/Ankara*" adresi olduğunu, davacı tarafın da kabulünde olduğu üzere işçinin işini yaptığı yerin yurt dışında olduğunu, bu sebeple açılan davada yetkili mahkemenin Ankara iş mahkemeleri olduğunu beyan etmiştir. Bölge Adliye Mahkemesince; mahkemenin yetki alanı içinde bulunan davalı adresinde tebliğin yapıldığı ve Mahkemenin yetkili olduğu gerekçesiyle davalının bu husustaki istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

5. Davacı, davalı şirkete ait Kongo ülkesindeki Kintele Congres Center isimli şantiyesinde ölçme şefi olarak çalışmıştır. Dosya kapsamına göre; taraflar arasında imzalanan 09.11.2015 işe başlama tarihli bireysel iş sözleşmesinde davalının adresinin "*27 Aralık Sokak, No:3, Çankaya/Ankara*" olarak belirtildiği, davalı vekilinin vekâletnamesinde ve ekinde yer alan 20.11.2017 tarihli noter onaylı imza sirkülerinde adresin "*Çankaya Mahallesi, 27 Aralık Sokak, No:3, Çankaya/Ankara*" olarak yer aldığı, Ankara Ticaret Sicil Müdürlüğü'nün 14.11.2017 tarihli tescil kaydında da aynı adresin kayıtlı olduğu anlaşılmıştır.

6.Mülga 5521 sayılı Kanun'da yer almayıp 7036 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesi ile yeni getirilen *işlemin yapıldığı yer* şeklindeki yetki kuralından ne anlaşılması gerektiği ve bunun hangi durumlarda uygulanacağı konusunda *İlgili hukuk* bölümünde yer verilen maddenin gerekçesinde özellikle Sosyal Güvenlik Kurumunun işlemlerinde işlemi yapan birimin (il müdürlüğünün) bulunduğu yerin yetkili kılınması ve bu konudaki ihtilafların sonlandırılmasının amaçlandığı, ayrıca konuyla ilgili Yargıtay kararlarına uygun düzenleme yapıldığı belirtilmiştir.

7. Yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulduğunda; işin yapıldığı yerin yurt dışında olduğu, davalı işverenin yerleşim yerinin Ankara'da olduğu dikkate alındığında 7036 sayılı Kanun hükümlerine göre Ankara iş mahkemelerinin yetkili mahkeme olduğu açıktır. Bu itibarla Mahkemece yetki yönünden dava şartı yokluğu sebebiyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esaslan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA,**

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA,**

Bozma sebebine göre davalı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

29.05.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.